

ת"פ 6308/06/15 - מדינת ישראל נגד ש' ז'

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד

15 דצמבר 2015

ת"פ 6308-06-15 מדינת ישראל נ' ז'

לפני כבוד השופטת, סגנית נשיא רות לורך
המאשימה
נגד
הנאשם
ש' ז'

נוכחים:

ב"כ המאשימה עו"ד איריס פיקר ב"כ הנאשם עו"ד מוטי לזר

הנאשם התייצב

גזר דין

1. הנאשם הורשע, על-פי הודאתו שניתנה במסגרת הסדר טיעון, בביצוע שתי עבירות של לקיחת שוחד, לפי סעיף 290 לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: "**החוק**"), ועבירה נוספת של מרמה והפרת אמונים, לפי סעיף 284 לחוק.

2. במסגרת הסדר הטיעון הוסכם כי המאשימה תעתור לגזור על הנאשם שנת מאסר בפועל, מאסר על תנאי וקנס, ואילו ההגנה תהיה חופשית בטיעוניה. כמו כן הוסכם כי קודם לטיעונים לעונש יוגש תסקיר מטעם שירות המבחן.

כתב-האישום

3. כתב-האישום בו הורשע הנאשם כולל שלושה אישומים. הרקע המשותף לשלושת האישומים מתואר באישום הראשון.

הנאשם עבד במוסד לביטוח לאומי עשרות שנים. בתקופה הרלוונטית לכתב-האישום ועד שלהי שנת 2013, שימש בתפקיד ראש תחום חקירות בביטוח לאומי בסניף רמלה, וכן כמזכיר ישיבות בוועדות ערר בענייני תביעות עבודה. במסגרת תפקידו כמזכיר, היה על הנאשם להכין לעיון הרופאים המכהנים בוועדת הערר את תיק התביעה, וכן לסמן ולהציג עבורם מסמכים רלוונטיים. במהלך הוועדה היה על הנאשם לקבל את העורר ולזהותו, להציג את פרטי התיק

עמוד 1

בפני הרופאים בוועדה, לרשום את תלונות העורר ואת פרוטוקול הוועדה. במסגרת עבודתו היה הנאשם בעל גישה לנתונים שונים הנוגעים לתביעות שהוגשו. כמו כן צבר הנאשם ידע וניסיון בנושא ועדות ערר, וכן היכרות עם חברי הוועדה השונים.

4. בהתאם לעובדות האישום הראשון, בתקופה הרלוונטית לכתב-האישום, נהג דוד יפרח (להלן: "**יפרח**") להציג עצמו כאדם בעל קשרים במוסד לביטוח לאומי. באמצעות קשריו ובתמורה כספית, הציע יפרח לקדם עניינם של אנשים אשר הגישו או התכוונו להגיש תביעה למוסד לביטוח לאומי.

בין הנאשם לבין יפרח קיימת היכרות מוקדמת וארוכת שנים. בראשית שנת 2013 במועד שאינו ידוע במדויק, פנה יפרח לנאשם וביקש ממנו לנצל את נגישותו למידע בביטוח לאומי, ולמסור לו מידע הנוגע לתובעים שונים.

הנאשם סיפק ליפרח מידע כללי כגון שמות המוזמנים לוועדות הרפואיות, שמות הרופאים חברי הוועדה, ומהות ההחלטות. בנוסף, סייע הנאשם ליפרח וערך עבורו בירורים שונים עם פקידים בסניף.

מדי פעם הגיע יפרח עם תובעים למשרדו של הנאשם, שם בדק הנאשם את מסמכי התביעה, ולאחר מכן סייע בהגשת הטופס, תוך ניצול תפקידו. כמו כן, לבקשת יפרח, בהזדמנויות שונות, סייע הנאשם לתובעים בכתיבת הערר על החלטות ועדת ביטוח לאומי, תוך ניצול הידע שרכש במסגרת תפקידו.

לעיתים הגיע יפרח לנאשם וביקש ממנו לסייע לתובעים לצורך קידום עניינם בפתרון חוב לביטוח לאומי והנאשם עשה כן.

בתמורה לכל אלה, שילם יפרח לנאשם, במספר הזדמנויות שונות, סכומי כסף בסכום כולל של כ-6,000 ₪.

5. בהתאם לעובדות האישום השני, בין הנאשם לבין יוסף צפאני (להלן: "**יוסף**") היכרות מוקדמת. בשנת 2000 נגרמה ליוסף תאונת עבודה. בעקבות התאונה, הגיש יוסף תביעה לביטוח לאומי. שנים מאוחר יותר, הגיש יוסף תביעה לצורך קביעת החמרה במצבו, ואולם לאחר שהתכנסה הוועדה לדיון, נדחתה בקשתו.

במהלך שנת 2013 פנה יוסף לנאשם בכדי שייסע לו בטיפול בתביעה, בתמורה לסכום כספי.

בחודש יולי 2013 עדכן יוסף את הנאשם כי זומן לוועדה רפואית לתאריך 29.7.2013. הנאשם בירר עבור יוסף מיהו הרופא אשר יכהן בוועדה, הנחה אותו כיצד לפעול בזמן הוועדה וכן המליץ לו להתמקד בכאביו בגב התחתון.

לאחר סיום הוועדה התקשר יוסף לנאשם וסיפר כי נהג כפי שהנאשם אמר לו. מאוחר יותר באותו היום, התקשר הנאשם ליוסף ועדכן אותו כי בוועדה נקבעו לו 13 אחוזי נכות ומענק בסך 20,000 ₪. הנאשם דרש מיוסף 1,000 ₪ "על החשבון", עד שיוסף יקבל את הקצבה שאושרה. יוסף ביקש מהנאשם להמתין עד לכניסת הכספים לחשבון. בתגובה אמר הנאשם ליוסף בכזב כי ייתן כסף על-מנת להשתיק את הרופא, ויוסף השיב כי יחזיר לו את הכסף. בתאריך מאוחר יותר מסר הנאשם ליוסף בכזב כי ביקש מהרופא להמתין לסכומי הכסף, וכי לכשיקבל את הכספים עליו למסור 2,000 ₪.

בתאריך 7.8.2013 שילם יוסף לנאשם סכום של 3,000 ₪. מאוחר יותר באותו החודש, עדכן הנאשם את יוסף כי הכין עבורו מכתב ערעור, הגיש אותו וחתם בשמו.

בתאריך 2.9.2013 התקשר יוסף לנאשם ועדכן אותו כי בעניינה של אשתו מתקיימת ועדה. הנאשם תדרך את יוסף כיצד על אשתו לנהוג.

ביום 31.12.2013 התקשר יוסף לנאשם ושאל אותו איך מתקדם הטיפול בענייניו. בהמשך לכך, ביום 2.1.2014 התקשר הנאשם ליוסף ועדכן אותו כי זומן לוועדה שתתקיים בהמשך היום. הנאשם הנחה את יוסף לפעול בהתאם להנחיותיו, והורה לו לא לספר על היכרותם.

6. בהתאם לעובדות האישום השלישי, בין הנאשם לבין נתן כהן (להלן: "נתן") היכרות מוקדמת. בחודש מרץ 2013 נפגע נתן במסגרת עבודתו, ונגרם לו שבר בכף רגל שמאל. במהלך שנת 2013, במועד שאינו ידוע במדויק, פנה נתן לנאשם בבקשה כי יסייע לו בהגשת בקשה לקצבה מביטוח לאומי.

בתאריך 17.7.2013 התקשר נתן לנאשם ועדכן אותו כי הוא זומן לוועדה שתתקיים למחרת. הנאשם אמר לנתן כי יברר עבורו מי הרופא שינכח בוועדה, וכן מסר לו הנחיות שונות כיצד לפעול בהגעתו לוועדה, וזאת בכדי שנתן יצליח לקבל את מבוקשו מהוועדה, מבלי שהנאשם יודע אם טענותיו הן טענות אמת.

בתאריך 18.7.2013 שוחחו השניים פעם נוספת, והנאשם הזכיר לו מה עליו לומר בפני הוועדה. בהמשך אותו היום התקשר הנאשם לנתן, וציין בפניו כי שוחח עם הרופא והמזכיר היושבים בוועדה, וכי "יהיה בסדר". בהמשך שלח הנאשם הודעה לאדיר ששון, אשר כיהן כמזכיר בוועדה אליה הגיע נתן, והודיע לו כי נתן בדרך לעלות לוועדה.

נתן מסר לוועדה טענות שונות בהתאם להנחייתו של הנאשם. בסיכום הוועדה נקבעה למתן נכות זמנית בשיעור של עשרה אחוזים. בהמשך סייע הנאשם לנתן בכתיבת מכתב ערעור.

תסקיר שירות המבחן

7. הנאשם כבן 61, נשוי ואב לשלושה בוגרים, מתגורר ברמלה.

הנאשם סיים 12 שנות לימוד. אמו נפטרה כשהיה כבן 13. בהיותו כבן 17 נפצע בבית המלאכה של בית-הספר בו למד, וכתוצאה מכך איבד את ראייתו בעין ימין. בשל פציעתו קיבל פטור משירות צבאי. הנאשם עבר הליך שיקומי ארוך באמצעות המוסד לביטוח לאומי, וכך החל לעבוד כשכיר במסגרת זו, וזאת למשך 40 שנה. בעקבות מעצרו פרש לגמלאות, ומתקיים מפנסיה ומקצבת נכות שמקבלת אשתו.

8. לפני מספר שנים עבר הנאשם ניתוח בשל גידול סרטני בבלוטת הערמונית. בחודש אפריל 2015 עבר אירוע לבבי חריף, בעקבותיו נערך לו צנתור וכיום הוא נמצא בתהליך שיקום. בנוסף, במהלך התקופה האחרונה סובל מפריצת דיסק בגב ומדום נשימה בשינה. הנאשם מקבל טיפול תרופתי קבוע בשל בעיותיו הרפואיות.

9. הנאשם נשוי למעלה מ-30 שנה, ובין בני הזוג מערכת יחסים תקינה. אשתו של הנאשם מרותקת מזה כשלוש שנים לכיסא גלגלים, זאת בעקבות ניתוחים שעברה להוצאת גידול בעצם הירך. הנאשם הוא שסועד את אשתו, הנזקקת לו לצורך ביצוע פעולות יומיומיות שונות. שירות המבחן שוחח עם אשתו של הנאשם והתרשם כי

היא תלויה בו פיזית ונפשית. היא סיפרה כי מאז המעצר הנאשם מתקשה לתפקד והוא מדוכא מאוד, דבר המשפיע על האווירה בבית.

10. הנאשם נעדר הרשעות קודמות, וזהו התיק היחיד התלוי ועומד נגדו.

בהתייחס למעשים בגינם עומד לדין, מסר הנאשם כי בביצוע העבירות פעל לסייע למכרים במיצוי זכויותיהם בביטוח לאומי, וזאת לתפיסתו ללא ניצול של סמכויותיו או פגיעה במקום עבודתו, וללא כוונה לעשיית רווח כספי. מחוות-הדעת שהוגשו לעיון שירות המבחן, ומהתרשמות שירות המבחן בעקבות השיחות עם הנאשם, עולה כי העבירות בוצעו בתקופה בה הדרדר מצבה הבריאותי של אשתו, דבר שגרם למצוקה נפשית ולחשש מפני העתיד, בין היתר גם ברמה הכלכלית.

שירות המבחן ציין בתסקירו כי הנאשם מתקשה לבחון לעומק את מעורבותו בלקיחת השוחד, והוא עסוק בעיקר בתחושת הבושה שחש בעקבות מעשיו, ובהפרת האמון שרכשו לו במקום עבודתו, אשר היווה מסגרת משקמת עבורו. יחד עם זאת, הנאשם מביע חרטה כנה על המעשים, ומבין כי עליו לרצות עונשו בגינם.

11. במהלך חקירתו במשטרה שהה הנאשם במעצר 8 ימים. הנאשם דווח כי בעקבות מעצרו החל לסבול ממצב רוח ירוד ודכאון, קושי לתפקד, ירידה דרסטית במשקל, והסתגרות בביתו. בעקבות מחשבות טורדניות, פנה למיון בבית החולים הפסיכיאטרי בבאר יעקב. הנאשם אובחן כסובל מהפרעה פוסט טראומטית והפרעת הסתגלות. בעקבות זאת החל בטיפול תרופתי, פסיכיאטרי ופסיכולוגי. בשנה האחרונה נמצא הנאשם במעקב סדיר וקבוע של פסיכיאטרי מומחית אחת לחודש. בנוסף מגיע לפגישות עם פסיכולוגית אחת לשבועיים. משיחה שערך שירות המבחן עם הפסיכולוגית עולה כי לנאשם מיעוט כוחות וגורמי תמיכה, הוא חרדתי ומיואש, ואינו מצליח להתמודד עם חוסר הודאות במצבו הנוכחי. הנאשם מתקשה לדבר על האובדנים שחוה ולעבד את העבירות באופן מעמיק, ומעלה לפרקים תכנים אובדניים, הקשורים בין היתר לקשייו להתמודד עם חששותיו מההליך הפלילי לצד ההחמרה במצבו הבריאותי.

מחוות-הדעת של הגורמים המטפלים עולה כי על אף הטיפול התרופתי בנוגדי דיכאון וחרדה במינונים מוגברים, מצבו הנפשי של הנאשם אינו מצליח להתייצב.

12. שירות המבחן התרשם כי מאז מעצרו מצוי הנאשם במצב בריאותי ונפשי ירוד ולא מאוזן. הנאשם עמוס רגשות אשם וחרטה על מה שעשה, מתקשה לתפקד ביומיום, ונראה כי חווית המעצר היוותה בסיס להתפתחות הפרעת דחק פוסט טראומטית. ההערכה היא כי שליחתו של הנאשם למאסר בכליאה עלולה לעורר טראומה זו מחדש ולגרום להחמרה משמעותית במצבו. הנאשם אף מצוי במצב סיכון לאובדנות.

13. בשים לב לעובדה שהנאשם לוקח אחריות חלקית על מעשיו, ומתקשה לבחון לעומק את התנהגותו, ממליץ שירות המבחן להטיל עליו עונש הכולל צו מבחן לתקופה של שנה וחצי, במהלכה ימשיך בטיפול הפסיכולוגי והפסיכיאטרי. במסגרת ההליך הטיפולי ניתן יהיה לעבד יחד עם הנאשם את מניעיו לביצוע העבירות ואת חומרתם.

בנוסף, מומלץ לגזור על הנאשם עונש מאסר שיוכל לרצות בעבודות שירות, עונש שיש בו כדי להמחיש את חומרת העבירות ואת הפגיעה שנגרמה לחברה בגין מעשיו של הנאשם.

הראיות לעונש

14. במסגרת הטיעונים לעונש העידה בתו של הנאשם, הגב' צ' ז'. היא סיפרה כי הנאשם היה אדם שמח מאוד ואבא מסור, אשר לאחר מעצרו הפך שבר כלי. כיום הוא מתקשה לתקשר עם בני משפחתו, ונזקק לטיפול פסיכולוגי ופסיכיאטרי. היא סיפרה גם על מצבה של אמה, הנזקקת לעזרה ולסיוע בכל שעות היום. לאחר מעצרו של הנאשם נפגעה יכולתה הכלכלית של המשפחה, הם אינם יכולים להעסיק מטפלת, והנאשם הוא שמטפל בה.

15. חוות-הדעת הפסיכיאטרית מיום 30.4.2015, עליה התבסס שירות המבחן בתסקירו, הוגשה כראיה לעונש (ע/1). מחוות-הדעת עולה כי הנאשם הגיע לבדיקה ראשונה במרפאה כחודש וחצי לאחר שנעצר. הנאשם דיווח כי מיד לאחר המעצר החל לחוש מצוקה, ופנה לחדר מיון של בית החולים בבאר יעקב. בביקור זה אובחן כי סובל מפוסט טראומה ומהפרעת הסתגלות, והומלץ כי יחל בטיפול בתרופות אנטי דיכאוניות ונוגדות חרדה. בהמשך אף הועלו המינונים של התרופות אותן נוטל. חוות-הדעת מפרטת את התסמינים השונים מהם סובל הנאשם, כאשר ההתרשמות הינה כי הוא סובל מהפרעה דכאונית מג'ורית ולא מהפרעת הסתגלות בלבד, וזאת בשים לב לחומרת התסמינים ומשכם.

16. ההגנה הגישה אוסף מסמכים רפואיים המעידים על מצבו הבריאותי של הנאשם (ע/2), וכן מסמכים רפואיים נוספים המעידים על מצבה הבריאותי של אשתו, ועל קצבת הנכות שנפסקה לה (ע/3). כמו כן הוגשו מסמכים המפרטים את הכנסותיהם של בני הזוג (ע/4). בנוסף הוגשו תעודות ומכתבי הוקרה שקיבל הנאשם לאורך תקופת עבודתו במוסד לביטוח לאומי (ע/5).

טענות הצדדים

17. **ב"כ המאשימה** טענה כי עתירת המאשימה לשנת מאסר בפועל, עליה הוסכם במסגרת הסדר הטיעון, איננה ממצה, והיא נקבעה בשל נסיבותיו האישיות של הנאשם, אשר מוסכם כי אינן קלות.

18. נטען כי בית-המשפט העליון הדגיש בפסיקתו את הצורך בענישה מחמירה של עובדי ציבור שהורשעו בלקיחת שוחד. אין בנסיבותיו האישיות של הנאשם כדי להביא לסטייה מההלכה לפיה הענישה ההולמת את עבירת השוחד כוללת רכיב של מאסר בכליאה. לשיטת המאשימה, לנסיבותיו האישיות של הנאשם יש ליתן משקל בקביעת משך המאסר, ולא באופן ריצויו, שהרי כבר נקבע בפסיקה כי אין במצב בריאותי או נפשי שאינו תקין כדי להוות חסינות ממאסר בכליאה.

19. נטען כי הנאשם הוא עובד ותיק של המוסד לביטוח לאומי, אשר מעל באמון הרב שניתן בו. המאשימה

עדכנה כי בעניינם של נותני השוחד, יפרח ויוסף, הוגשו כתבי-אישום לבית-משפט השלום ברמלה, אך עניינם טרם הסתיים. המאשימה הדגישה כי העובדה שהנאשם לקח שוחד משני גורמים שונים, מצביעה על חומרת מעשיו, ומלמדת כי אין מדובר במעידה חד פעמית.

המאשימה מאשרת כי אין אינדיקציה לכך שמעשיו של הנאשם אכן שינו את תוצאות הוועדה בעניינם של אלה שסייע להם. ואולם, נטען כי עצם הסיוע בקידום עניינם של תובעים תמורת תשלום כספי מחייב ענישה מחמירה.

20. **ב"כ הנאשם** טען כי מעשיו של הנאשם מצויים ברף התחתון של עבירת השוחד. נטען כי האנשים לטובתם פעל הנאשם הם נפגעים אמיתיים, וכי סיוע בכתבת עררים ובניסוח כתבי טענות הן פעולות לגיטימיות שפקידי ביטוח לאומי עושים במסגרת תפקידם. אין טענה כי הנאשם פעל במרמה או בהונאה, המעשים לא גרמו חסרון כיס לביטוח לאומי, ובהתאם לכך אף לא נדרשו האנשים להם סייע להשיב כספים שניתנו להם. הפסול הקיים במעשיו הוא בלקיחת סכום הכסף, שאינו גדול, לכיסו.

21. אשר לנסיבות שאינן קשורות בביצוע העבירות, נטען כי נסיבותיו האישיות של הנאשם קשות וחריגות. מעצרו גרם לו טלטלה עזה, עליה לא הצליח להתגבר עד היום. שליחתו של הנאשם למאסר מאחורי סורג ובריח תביא להתדרדרות נוספת במצבו הנפשי והבריאותי, ותפגע באופן משמעותי אף במשפחתו, ובייחוד באשתו, הנזקקת לטיפול. מעבר לכך, שליחתו למאסר מאחורי סורג ובריח תביא לשלילת הפנסיה שלו לתקופת המאסר, והדבר יוביל לפגיעה משמעותית במשפחה כולה, שמצבה הכלכלי אינו טוב. המלצתו של שירות המבחן, להטיל על הנאשם צו מבחן בשילוב עם מאסר לריצוי בעבודות שירות תביא להגשמת האינטרס הציבורי, ותאפשר לנאשם להשתקם ולחזור ולנהל חיים תקינים.

22. **הנאשם** מסר כי הוא חש צער עמוק על מעשיו, ומתחרט עליהם.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

23. בטיעוניהם לעונש לא התייחסו הצדדים למתחם העונש ההולם את המעשים, והסתפקו בציון עתירתם העונשית. ואולם, בהתאם לפסיקתו של בית-המשפט העליון, ככלל, יש לקבוע מתחם עונש הולם, שהינו בגדר קביעה נורמטיבית של בית-המשפט, גם כאשר הגיעו הצדדים להסכמות במסגרת הסדר טיעון (ראו, בין היתר: ע"פ 3856/13 **גוני נ' מדינת ישראל** (3.2.2014); ע"פ 8820/14 **שחר נ' מדינת ישראל** (17.5.2015)). בענייננו לא מדובר על הסדר טיעון סגור לעניין העונש או על טווח ענישה מוסכם, אלא על הסכמה חלקית בלבד, לפיה המאשימה תגביל עצמה בטיעוניה ביחס לעונש הראוי. במצב דברים זה, ברי כי קיים צורך לבחון מהו מתחם העונש ההולם את המעשים.

24. כתב-האישום בו הורשע הנאשם כולל שלושה אישומים, המפרטים עבירות שביצע הנאשם במהלך שנת 2013 במסגרת עבודתו במוסד לביטוח לאומי. האישום הראשון עוסק בסיוע שהעניק הנאשם לדוד יפרח, מאכער שפעל עבור תובעים שונים לקידום עניינם אל מול המוסד לביטוח לאומי. האישום השני והשלישי מפרטים מעשים שביצע הנאשם לצורך סיוע וקידום הטיפול בתביעתם של שני גורמים נוספים. אופן פעולתו של

הנאשם בכל אחד מהמקרים המפורטים בכתב-האישום היה דומה. המעשים כולם פגעו באותם אינטרסים מוגנים, כאשר "הקורבן" העקיף בכל אחד מהמקרים הינו הציבור כולו. במובן זה, המעשים כולם הם חלק ממסכת עבריינית אחת.

בשים לב למבחנים שנקבעו בעניין זה בפסיקה, אני סבורה כי ניתן לקבוע מתחם ענישה אחד לכל העבירות שביצע הנאשם, המפורטות בשלושת האישומים (ראו: הוראות סעיף 40 לחוק, והמבחנים השונים שנקבעו בעניין זה בע"פ 4910/13 ג'אבר נ' מדינת ישראל (29.10.2014)).

25. בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק העונשין, בעת קביעת מתחם העונש ההולם יש להתחשב בערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה מביצוע העבירות, במידת הפגיעה בהם, בנסיבות הקשורות בביצוע העבירות ובמדיניות הענישה הנוהגת.

26. בית-המשפט העליון עמד פעמים רבות על חומרתה של לקיחת שוחד על-ידי עובדי ציבור. בדנ"פ 10987/07 מדינת ישראל נ' כהן (2.3.2009) ציינה כב' הנשיאה (כתוארה דאז) השופטת בייניש את הערכים החשובים עליהם נועדה עבירת שוחד להגן:

"עבירות השוחד הן חלק משורה של עבירות הקבועות בחוק העונשין, שנועדו להנהיג נורמות התנהגות ראויות בקרב עובדי ציבור ולמנוע גילויי שחיתות מצדם. בפסיקתנו הוכרו שלושה ערכים עיקריים שעליהם נועדו האיסורים הפליליים על מתן שוחד ולקיחתו להגן: טוהר המידות של פקידי הציבור, שנועד להבטיח כי האנשים שבידם מופקדים כוחות וסמכויות לפעול בשם הרשות ושחבים חובת נאמנות לציבור יפעלו ביושר ובהגינות; פעילותו התקינה של המנהל, שעלולה להשתבש אם עובדי ציבור שנתון להם שיקול דעת ישקלו שיקולים זרים בשל שוחד שניתן להם; ואמון הציבור במערכת השלטונית, שהוא חיוני לקיום חיים דמוקרטיים תקינים ושעלול להיפגע אם השירות הציבורי ייתפס בעיני הציבור כמושחת וכמי שעובדיו נוהגים לקבל שוחד".

27. **בחינת נסיבות ביצוע העבירות** בענייננו מלמדת כי על אף הפסול הקיים בהם, מעשיו של הנאשם מצויים ברף הנמוך של העבירות, באשר מידת הפגיעה בערכים המוגנים, ובייחוד בערך הנוגע לפעילותו התקינה של המנהל, איננה גבוהה.

28. הנאשם נטל שוחד משני אנשים שונים, ופעל תוך הפרת אמונים לטובת אדם נוסף. אין מדובר במעידה חד פעמית, ובכך קיימת חומרה יתרה. יחד עם זאת יצוין כי המעשים המיוחסים לנאשם בוצעו בסמיכות זמנים, לאורך שנת 2013, וזאת לאחר שעבד עשרות שנים במוסד לביטוח לאומי, קיבל תעודות הוקרה על עבודתו המסורה, ומעולם לא נחשד בעבירות דומות.

29. הנאשם לא יזם את המעשים באף אחד משלושת האישומים. נותני השוחד באישום הראשון והשני הם מכרים של הנאשם מזה שנים ארוכות, אשר ביקשו את עזרתו. נראה כי ברקע לביצוע העבירות

מצויה ההידרדרות הקשה והפתאומית בתפקודה של אשת הנאשם, אשר בשל ניתוח שעברה נותרה נכה הנזקקת לכיסא גלגלים ואיננה מסוגלת לעבוד. חששו של הנאשם מעתידה הכלכלי של המשפחה, הביאה אותו לביצוע העבירות.

30. תפקידו של הנאשם כאחראי על החקירות וכמזכיר ישיבות בוועדות ערר בסניף בו עבד הוא תפקיד משמעותי, אך ברי כי אין מדובר בנאשם שמעמדו במוסד לביטוח לאומי הינו בכיר, אלא בעובד מן השורה. למידת בכירותו של מקבל השוחד השפעה על חומרת המעשים (ראו למשל: ע"פ 5288/08 טרייטל נ' מדינת ישראל (12.3.2009), פסקה 35 לפסק-דינו של השופט דנציגר).

31. פעולותיו של הנאשם במסגרת האישומים השונים כללו מסירת מידע כללי על הועדה ועל חבריה, על האופן בו כדאי לפעול במהלך הועדה, וכן סיוע בניסוח ובהגשת כתבי טענות ועררים. פעולות אלה הינן פסולות, אך לא ניתן לומר כי פגעו באופן משמעותי בפעולתו התקינה של המנהל. האנשים מולם פעל הנאשם הם נפגעים אמיתיים של תאונות עבודה, ולפיכך לא יוחס לנאשם כי פעל במרמה או תוך הונאה של המוסד בו עבד, או כי גרם לו לחסרון כיס. לטענת ההגנה, שלא נסתרה על-ידי המאשימה, התובעים להם סייע הנאשם לא נדרשו להשיב כספים שניתנו להם. הרכיב המוסרי העיקרי בעבירות שביצע הנאשם הינו הפרת האמון שניתן בו בעת שמילא את תפקידו הציבורי.

32. סכום הכסף שקיבל הנאשם עבור פעולותיו העברייניות מסתכם ב-9,000 ₪. מדובר בסכום כסף שאיננו גבוה בהשוואה למקרים אחרים שנדונו בפסיקה. יחד עם זאת, יודגש כי הפסול במעשיו של הנאשם קיים בעצם נטילת כספים עבור פעולות שביצע כעובד ציבור, וכי כתבי-אישום כנגד נאשמים בעבירות שוחד מוגשים גם במקרים בהם הסכום שנלקח בפועל הינו נמוך יחסית, בשל החומרה הקיימת במעשים.

33. אשר **למדיניות הענישה** בעבירות בהן הורשע הנאשם, בית-המשפט העליון עמד פעמים רבות על הצורך באימוץ גישה עונשית מחמירה בעבירות אלה, על-מנת להעביר מסר חד וברור בדבר הצורך בשמירה על טוהר המידות של השירות הציבורי, ועל-מנת להרתיע עובדי ציבור אחרים מביצוע עבירות דומות. בפסיקה נקבע כי על דרך הכלל, הרשעה בעבירה של לקיחת שוחד מצריכה ענישה של מאסר מאחורי סורג ובריח. זאת, אף בשים לב לעמדתו של המחוקק, אשר בשנת 2010 החמיר את העונש המרבי בגין עבירת לקיחת שוחד משבע לעשר שנות מאסר בפועל.

34. לצורך קביעת מתחם העונש ההולם את המעשים, עיינתי בפסקי-הדין אליהם הפנו הצדדים, וכן בפסקי-דין נוספים שניתנו לאחרונה בבית-המשפט העליון. אציין כי חלק מהמקרים חמורים מהמקרה הנדון בענייננו, נוכח השוני בנסיבות ביצוע העבירות. יחד עם זאת, יש בפסקי-הדין כדי ללמד על מדיניות הענישה בעבירות בהן הורשע הנאשם.

אציין מקצת מפסקי-הדין בהם נעזרתי לצורך קביעת המתחם בענייננו:

א. ת"פ (מחוזי חיפה) 26726-05-14 **מדינת ישראל נ' פלונית** (10.2.2015) - הנאשמת שימשה כפקידה בלשכת הוצאה לפועל. בין השנים 2009-2012 העבירה הנאשמת לגובה חובות עצמאי מידע אודות 391 חייבים ממאגרי המידע החסויים אליהם הייתה לה גישה במסגרת תפקידה, וזאת תמורת תשלום מצטבר של כ-10,000 ₪. נקבע כי **מתחם העונש ההולם את המעשים נע בין 4 ל-24**

חודשי מאסר. על הנאשמת, אם חד הורית לילדות בנות 5, נגזרו **5 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות** וכן צו מבחן.

ב. ת"פ (מחוזי חיפה) 45127-08-11 **מדינת ישראל נ' פרוחי** (11.4.2013). הנאשם שימש ראש אגף תחזוקה ואחראי על ניהול חוזים עם ספקים וקבלנים במע"צ. הוא סיכם עם קבלן גיזום וגינון על קבלת 2% מהתשלומים שיקבל אותו קבלן. בין השנים 2005-2007 קיבל כשוחד עבור סיוע לקבלן סכום כולל של למעלה מחצי מיליון ₪. הנאשם הורשע בנוסף בעבירה של הלבנת הון, בשל השימוש בחברות קש להעברת כספי השוחד. הצדדים הסכימו על טווח ענישה שנע בין 6 ל-15 חודשי מאסר בפועל. על הנאשם נגזרו **6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות**, קנס כספי בסך 120,000 ₪ וצו מבחן, זאת בין היתר נוכח השיהוי בהגשת כתב-האישום בעניינו, וחלופי הזמן מביצוע המעשים ועד לגזירת הדין.

ג. ע"פ 6412/13 **שאטו נ' מדינת ישראל** (20.1.2014). הנאשם שימש כמתשאל ביחידת המסתננים ברשות ההגירה שבמשרד הפנים. הנאשם קיבל שוחד בסכום של 10,000 ₪ לשם הפקת 4 אשרות שהייה לנתינים זרים שלא כדין, בשלושה מועדים שונים אל מול גורמים שונים, זאת תוך שיתוף פעולה וקשירת קשר עם אחר. בית-המשפט המחוזי קבע כי **מתחם הענישה נע בין 6 ל-20 חודשי מאסר בפועל**. על הנאשם, שנטל אחריות חלקית והתקשה להפנים את חומרת מעשיו, נגזרו 15 חודשי מאסר בפועל, וקנס בסך 10,000 ₪. ערעורו על חומרת העונש התקבל, ובשל נסיבות משפחתיות הועמד עונשו על **13 חודשי מאסר בפועל**.

ד. ע"פ 6202/11 **מדינת ישראל נ' קבילו** (21.11.2011). הנאשם שימש ראש ענף תעסוקה במנהל האזרחי באיו"ש. הוא הורשע באחד עשר אישומים של לקיחת שוחד, לאחר שקיבל מעטפות רבות ובהם סכומי כסף המצטברים לכדי סכום כולל של אלפי שקלים, מקבלנים ופועלים פלסטינאים, תמורת הקלות בהליך מתן אישורי כניסה לישראל. בית-המשפט המחוזי גזר על הנאשם 8 חודשי מאסר בפועל ועונשים נלווים. בית-המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה והעמיד את עונשו על **18 חודשי מאסר בפועל**, תוך הדגשת חומרת המעשים.

ה. ע"פ 3071/13 **מלכה נ' מדינת ישראל** (19.6.2013). הנאשם שימש מנהל מחלקת רכב וחניונים בעיריית חדרה. הוא הורשע בלקיחת שוחד ובהפרת אמונים בחמישה אישומים שונים, לאחר שדרש סכומי כסף המצטברים כדי 17,800 ₪ מאנשים שפנו אליו בבקשה לאשר להם לעשות שימוש בחוף הים שבאחריות העירייה לפעילויות שונות. כמו כן הורשע בעבירה של מרמה במס הכנסה. על הנאשם נגזרו **15 חודשי מאסר בפועל** וקנס כספי של 50,000 ₪. ערעורו על חומרת העונש נדחה, על אף מצבו הבריאותי והנפשי הקשה.

ו. ע"פ (מחוזי מרכז) 37809-10-10 **בריל נ' מדינת ישראל** (2.2.2011). הנאשם שימש כעוזר לראש האגף לשיפור פני העיר בעיריית יבנה. הוא

יצר קשר עם קבלן שהשתתף במכרזים שפרסמה העירייה, ודרש ממנו טובות הנאה וכספים בכעשרים הזדמנויות שונות. בסך הכל קיבל לידיו כספי שוחד בסכום של כ-20,000 ₪. הוא נדון ל-12 חודשי מאסר בפועל ולעונשים נלווים. ערעורו על חומרת העונש נדחה.

ז. ע"פ 3609/14 מדינת ישראל נ' אלסין (20.10.2014) - הנאשם הועסק כפקח הגירה ברשות האוכלוסין ושימש כרכז מודיעין במרחב תל אביב. במסגרת עבודתו איים יחד עם מקור מודיעני שגייס על מהגרי עבודה מהודו ותקף אותם. בנוסף קיבל מהמקור כספי שוחד בסכום של אלפי שקלים. הנאשם הורשע בחמישה אישומים, בביצוע שתי עבירות שוחד, שלוש עבירות הפרת אמונים, וכן בעבירות של תקיפה בנסיבות מחמירות ואיומים. בית-המשפט המחוזי גזר על הנאשם 6 חודשי מאסר לריצוי בעבודות שירות, זאת בהסתמך על תסקירו החיובי של שירות המבחן בעניינו. בית-המשפט העליון קיבל את ערעור המדינה, והעמיד את עונשו על 9 חודשי מאסר בפועל, תוך הדגשת חומרתם הייחודית של המעשים, שנעשו תוך ניצול חולשתם של מבקשי המקלט, והצורך להעניק לאינטרס הציבורי מעמד בכורה אל מול שיקולי ענישה אחרים.

35. בשים לב לנסיבות ביצוע העבירות המתוארות לעיל, ובהתחשב במדיניות הענישה הנוהגת בעבירות בהן הורשע הנאשם, אני סבורה כי מתחם העונש ההולם את מעשיו נע בין 6 ל-20 חודשי מאסר בפועל.

גזירת עונשו של הנאשם

36. בקביעת עונשו של הנאשם בתוך מתחם הענישה, שקלתי את הודאתו של הנאשם בעובדות כתב-האישום מיד עם פתיחת משפטו. כמו כן שקלתי את עברו הנורמטיבי של הנאשם, ואת תרומתו לאורך 40 שנות עבודתו במוסד לביטוח לאומי, עליה למדתי מתעודות ההוקרה שהוגשו לעיוני.

37. נסיבותיו המשפחתיות של הנאשם שלפניי אינן קלות, והדבר אינו שנוי במחלוקת בין הצדדים. הנאשם נפצע בצעירותו ואיבד את ראייתו בעין ימין. הוא עבר הליך שיקומי ממושך, הקים משפחה, עבד שנים ארוכות במוסד לביטוח לאומי וניהל אורח חיים נורמטיבי לחלוטין. לפני כשלוש שנים עברה אשתו ניתוח שלאחריו נותרה נכה, היא נעזרת בכיסא גלגלים, ונזקקת לטיפול צמוד שמעניק לה הנאשם. על טיפולו המסור של הנאשם באשתו העידה בתם של השניים במסגרת הטיעונים לעונש.

38. מצבו הבריאותי של הנאשם, שהינו כבן 61, איננו טוב, והוחמר לאחר פתיחת ההליכים נגדו בתיק זה. בחודש אפריל האחרון עבר הנאשם אירוע לבבי ונזקק לצנתור, וכיום הוא מצוי בתהליך שיקום. הנאשם סובל מבעיות בריאותיות נוספות, בין היתר מפריצת דיסק בגבו, ונזקק לתרופות ולמשככי כאבים באופן קבוע על-מנת לתפקד.

39. ההגנה הגישה לעיוני חוות-דעת פסיכיאטרית מקיפה, שהמאשימה אינה חולקת על ממצאיה. מחוות-הדעת עולה כי מאז מעצרו לצורך החקירה שהובילה להגשת כתב-האישום נגדו, מצוי הנאשם במצב נפשי קשה ולא מאוזן. הנאשם סובל מחרדה, הוא מתקשה לתפקד ביומיום, ירד באופן דרסטי במשקלו, ונוטה להסתגר בביתו. ההתרשמות של הפסיכיאטרית המטפלת בו בשנה האחרונה היא כי חווית המעצר היוותה בסיס להתפתחות הפרעת דחק פוסט טראומטית, וכי כיום הנאשם סובל מדיכאון מג'ורי. הנאשם מצוי מזה למעלה משנה בטיפול פסיכולוגי ופסיכיאטרי, הוא נוטל תרופות נוגדות דיכאון וחרדה במינונים גבוהים, אך מצבו טרם התייצב. ההערכה היא כי שליחתו של הנאשם למאסר בכליאה עלולה לגרום להחמרה משמעותית במצבו. הנאשם אף מצוי במצב סיכון לאובדנות.

40. אין מחלוקת, ואף הסנגור לא טען אחרת, כי במצב הדברים הרגיל, מעשיו של הנאשם הולמים מאסר לריצוי מאחורי סורג ובריח. ואולם, הענישה היא לעולם אינדיבידואלית. מצבו הבריאותי והנפשי החרגי של הנאשם, כמו גם הרקע לביצוע העבירות, מחייבים להקל עימו ככל הניתן, ולמקם את העונש בקצה התחתון של מתחם הענישה.

41. לא נעלמה מעיני התרשמות שירות המבחן לפיה הנאשם טרם הפנים את חומרת מעשיו ואת הפגיעה העקיפה שלהם בציבור כולו. ההתרשמות הינה כי הנאשם מרוכז כולו בהתמודדות עם מצבו הבריאותי והנפשי, שאין מחלוקת כי הינו עגום. יחד עם זאת, התרשמתי כי הנאשם מתחרט חרטה כנה על מעשיו. שירות המבחן סבור כי לאחר שמצבו הנפשי והבריאותי של הנאשם יתייצב, ניתן יהיה לפעול לעיבוד העבירות והפנמת חומרתן, במסגרת צו מבחן לתקופה ארוכה עליו ממליץ שירות המבחן.

42. אוסיף ואומר כי על אף מצבו הכלכלי של הנאשם, שאיננו טוב, מצאתי כי יש להטיל עליו קנס כספי בשיעור משמעותי, העולה פי שניים על שיעור כספי השוחד שהנאשם שלשל לכיסו. יש ברכיב כספי זה כדי להבהיר לנאשם את חומרת המעשים, ולאזן במידה מסוימת את ההקלה העונשית לה זכה הנאשם ברכיב המאסר בפועל.

סוף דבר

43. נוכח מכלול הטעמים שהובאו לעיל, אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:
א. 6 חודשי מאסר בפועל, אותם יוכל הנאשם לרצות בעבודות שירות, כפי שקבע הממונה על עבודות שירות בחוות-דעתו.

על הנאשם להתייצב לריצוי עונשו ביום 24.1.2016 בשעה 8:00 ביחידת עבודות שירות, מפקדת מחוז מרכז ברמלה.

לאור השיקולים לחומרא, לא מצאתי להורות על ניכוי תקופת מעצרו בהליך זה.

ב. 8 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים מהיום. התנאי הוא שלא יעבור עבירה מהעבירות בהן הורשע.

ג. קנס כספי בסך 20,000 ₪ או 100 ימי מאסר תחתיו. נוכח המצב הכלכלי הנטען, ישלם הנאשם את הקנס ב-5 תשלומים שווים ורצופים, החל מיום 1.1.2016 ובכל 1 לחודש שלאחריו.

ד. אני מורה על העמדתו של הנאשם בפיקוח שירות המבחן למשך שנה וחצי. הנאשם ישולב בכל תוכנית טיפולית עליה יורה שירות המבחן.

זכות ערעור לבית-המשפט העליון תוך 45 ימים מהיום.

עותק גזר-הדין יישלח לשירות המבחן ולממונה על עבודות שירות.

ניתן והודע היום ג' טבת תשע"ו, 15/12/2015 במעמד הנוכחים.

רות לורך , שופטת, סגנית נשיא